

Chirurginė slauga ir paciento saugumas

Zita Gierasimovič

Vilniaus universitetas

Lina Gedrimė

Vilniaus universitetas

Klaipėdos universitetas

Klaipėdos valstybinė kolegija

Chirurginių pacientų slauga priklauso nuo daugelio neapčiuopiamų veiksnių ir ne visada pacientų sveikata sparčiai gerėja, nors daroma viskas, kas įmanoma. Skirtingos diagnozės, skirtingi medikamentai, kartais ilgas pooperacinis laikotarpis bei pacientų slaugos poreikiai reikalauja iš slaugytojų žinių, iniciatyvos, praktinių įgūdžių, atliekant intervencines procedūras. Slaugos požiūris į chirurginių pacientų saugumą gydymo laikotarpiu paskatino 2021 m. vasario 18 d. Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų institutą surengti mokslinę praktinę konferenciją „Chirurginė slauga ir paciento saugumas“, kuri vyko per „Microsoft Teams“ platformą.

Konferencijos tikslas – pristatyti chirurginės slaugos mokslo ir praktikos naujoves, padedančias užtikrinti paciento saugumą asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Konferencijoje pranešimus skaitė Vilniaus, Klaipėdos universitetų dėstytojai, Lietuvos anestezijos ir intensyviosios terapijos slaugytojų draugijos narės, klinikinę patirtį turinčios slaugytojos. Konferencijos garbės viešnia prof. dr. Natalja Fatkulina teigė, kad „chirurginės slaugos kokybės vertinimo galimybės leidžia slaugos personalui praktinius įgūdžius taikyti plačiau slaugos procese“. Profesorė pranešimu siuntė aiškia žinutę, kad slaugos procesas privalo būti kokybiškas, chirurginei slaugai yra keliami ypač aukšti kokybės standartai.

Doc. dr. Aelita Skarbalienė aktyviai domisi slauga – jos prestižu ir lyderyste. Konferencijoje docentė pristatė savo viziją, kokių lyderių reikia slaugai. Pranešėja teigė, kad vis dažniau dėmesys kreipiamas į lyderių visais organizacijos lygmenimis ugdymą dėl esminio akcento į žmogiškųjų išteklių – pagrindinio organizacijų konkurencinio pranašumo šaltinio – efektyvų panaudojimą. Nuolatinės kaitos sąlygomis vadovai ne visada gali būti teigiamų pokyčių iniciatoriai, nes tik patys darbuotojai geriausiai žino, kas jų darbą gali palengvinti ir padaryti efektyvesnį. Labai džiugu buvo išgirsti, kad atsiranda vis daugiau slaugos lyderių, kurių pastangomis gerėja visas slaugos procesas, o kaip vienas pagrindinių lyderio bruožų buvo išskirta – charizma, kurią galima išsiugdyti.

Lietuvos anestezijos ir intensyviosios terapijos slaugytojų draugijos vadovė Daiva Didvalė konferencijos dalyvius supažindino su anestezijos slaugytojo intensyviosios slaugos, kuri reikalinga COVID-19 sergantiems pacientams, ypatumais. Prelegentė pasidalijo neįkainojama praktine darbo COVID-19 skyriuose patirtimi, papasakojo, su kokiais iššūkiais susidūrė anestezijos intensyviosios terapijos slaugytojai, dirbantys operacinėje, kurie iki pandemijos niekada nebuvo dirbę ir slaugę pacientų reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriuose. Jos nuomone, esant tokioms situacijoms padeda griežta tvarka, algoritmai bei įvairūs priminimai. Kaip vieną patikimų pagalbos būdų įvardijo „LEAN“ sistemą ir jos privalumus, pavyzdžiui: asmens apsaugos priemonių (APP) apsišalinimo ir nusirengimo plakatų pakabinimas visose persirengimo zonose; atmintinių ir (arba) kortelių, skirtų pagrindinėms gairėms ir standartams, naudojimas (paciento perdavimo atmintinė, paciento priėmimo eiga, paciento guldymas kniūbsčiomis, įvairių medicinos prietaisų priežiūros instrukcijos), dažniausiai naudojamų medikamentų standartizuoti skiedimo ir skyrimo algoritmai.

Apie kraštutinę profesinės nesėkmės išgyvenimo situaciją, kai žmogus jaučiasi psichologiškai išsekęs, pervargęs ir negali ištraukti į emocinio ryšio reikalaujantį santykį su kitais, supažindino Vera Gerasimčik-Pulko.

Pranešėja akcentavo specifinį slaugytojų darbą, kuris reikalauja ypač didelio atsidavimo bei emocinių išteklių, tačiau dažnai negaunama nei norimų rezultatų, nei teigiamo įvertinimo, o viso to pasekmė – perdegimo sindromas. Vera Gerasimčik-Pulko, sumaniai įtraukdama į diskusiją auditoriją, pabrėžė prevencinių priemonių svarbą, pateikė galimus sprendimo būdus.

Žiniomis apie chirurginius dūmus, atliekant sudėtingas chirurgines procedūras, kuriose naudojama įranga, gaminanti šiluminę energiją ir turinti poveikį pacientų audiniams (hemostazė, audinių atskyrimas, dalijimas), pasidalijo Natalja Surgunt, turinti didelę operacinės slaugytojos darbo patirtį. Ji atkreipė dėmesį, kad susidariusių dūmų kiekis priklauso nuo įrangos, o dūmų poveikis personalui ir pacientui priklauso nuo operacijos pasirinkimo (laparotomija arba laparoskopija) pacientų amžiaus ir KMI, ekspozicijos laiko procedūros metu. Cheminė dūmų aplinka (benzenas, formaldehidas, anglies monoksidas ir vandenilio cianidas) veikia personalą. Dujiniai šalutiniai produktai (aerozoliai), kurių sudėtyje yra 95 proc. vandens garų ir 5 proc. degimo produktų, turi tiek gyvybingų, tiek negyvybingų bioaktyvių medžiagų.

Konferencijoje buvo nagrinėjamas operacinės slaugytojo vaidmuo organų transplantacijos procese. Operacinės slaugytoja Žana Kibarova supažindino su organų transplantacijos proceso komandos iššūkiais, operacinės slaugytojo vaidmeniu perioperaciniu periodu operacinėje, organų transplantacijos COVID-19 pandemijos metu. Tai didžiulės ištvėrmės reikalaujanti procedūra, siekiant vieno tikslo, – paciento sveikatos bei jo geresnės gyvenimo kokybės. Aptartos intensyvios skubios pagalbos skyriaus slaugytojų veiklos, reikalaujančios didelės darbo patirties, vertinant pacientų gyvybei pavojingas būkles, ypač esant ūminei aortos disekacijai, bei paciento paruošimą operacijai skubos tvarka. Pranešėja Oksana Misiūnienė atkreipė dėmesį į komandinį darbą, slaugytojų veiklos svarbą reanimacinėje (intensyvios stebėsenos) palatoje, paciento gyvybinių veiklų palaikymą, vertinant stebėsenos (monitoringo) parametrus; saturaciją, AKS, širdies susitraukimo, kvėpavimo dažnį, temperatūros pokyčius, laiku atliktą ir skubų paciento paruošimą operacijai.

Antroje konferencijos dalyje didelio susidomėjimo sulaukė jaunesniosios asistentės Linos Gedrimės ir Aurelijos Zybartaitės pranešimas apie muzikos įtaką komandinio darbo našumui. Atliktas tyrimas parodė, kad muzika gali būti plačiai naudojama gydymo įstaigose, nes ji padeda gerinti savijautą, mažina stresą ir didina psichologinį atsipalėjimą nuo nemalonių situacijų. To pasiekama dėl muzikos daromo tiesioginio psichologinio poveikio per vegetacinę nervų sistemą. Labai svarbu žinoti, kad norint išgauti maksimalią naudą iš muzikos, reikia išmanyti muzikos panaudojimo galimybes, tinkamai parinkti žanrą (stilių), garsumą, intensyvumą. Šiuos aspektus būtina aptarti su visa dirbančia komanda.

Tarp visų sveikatos priežiūros specialistų slaugytojai turi didžiausią plaštakų odos pažeidimo riziką. Įvairios cheminės medžiagos, rankų dezinfekavimo priemonės, dažnas rankų plovimas, pirštinių mūvėjimo laikas didina slaugytojų kontaktinio dermatito riziką. Išplėstinės praktikos slaugos magistrė Anastasija Grinčenko pranešime apie personalo odos pažeidimus atkreipė auditorijos dėmesį į ilgą ir dažną medicininių pirštinių mūvėjimo laiką, rankų plovimą daugiau nei 20 kartų per dieną, o remdamasi atlikto tyrimo rezultatais nurodė, kad chirurginio profilio slaugytojai dėl dažno rankų plovimo ir antiseptikos turi didesnę plaštakų odos pažeidimo riziką. O ambulatorinio profilio slaugytojai mažiau plauna ir dezinfekuoja rankas, bet dažniau naudoja rankų kremus.

Paciento sveikata priklauso nuo gydymo ir kokybiškos slaugos. Išplėstinės praktikos slaugos magistrė Violeta Butkevič su konferencijos dalyviais pasidalijo tyrimo rezultatais apie dažniausius stuburo pažeidimus, ypač juosmeninės dalies, kurie įvyksta dėl traumų darbingo amžiaus pacientams. Po stuburo traumų pacientams slaugos poreikis didėja dėl sumažėjusio savarankiškumo, judėjimo apribojimo, skausmo lokalizacijos. Pooperacinis laikotarpis yra sunkus, dėl galimų komplikacijų, žaizdos būklės, tuštinimosi ir šlapinimosi problemų, dažnai pacientas jaučiasi bejėgis dėl motyvacijos stokos, depresijos, padidėja pooperacinis juosmens skausmas, sunkus adaptacinis periodas.

Konferencijos metu vyko diskusijos, buvo keliami klausimai, kaip klinikinės praktikos įgūdžių turintis slaugytojas gali efektyviau įsitraukti į chirurginės slaugos procesą, komandos veiklą, mokslinius tyrimus.